HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מסורת הש"ס

ח) ס"א ל"ג, ב) שבת קיח. בכורות כה. [ע"ס], ג) שבת עה. קג. קיח: קיח. קכ: קלג. קמג. בכורות כה. סוכה לג: [ביצה לו.], ד) נדה יח: כל.; ה) [ערך סבר], ו) [תע"ג דמלאכה שלא"ל לגופה אסור לר"ש היכא דלא ניחא ליה כלל שרי עפי כ"ה הנוסחא בתשובת רא"מ סי' לד], ז) רש"ל גורס ומיהו, ח) [וע' תוס' שבת מא: ד"ה מיתם], ט) שיך לע"ב.

מוסף רש"י

מסוכריא דנזייתא. נגד כוכין נכרא חבית של חרס מפני שאין הנקב שוה (שבת קיא.) כרזא של חבית שמוכיכין סביבותיה נעורת של פשתן ומטליות כלי שתתפוס הנקב יפה (בכורות כה.). **אסור להדוקה.** בנקב משוס סחיטה, ואע"ג דלא קא מכוין לסחוט, אלמא לא ס"ל כר"ש בדבר שאין מתכוין (שבת קיא: וכני"ז בכורות שם). **מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות.** דאומר אתחזו דאשם דהמה זו בשבת ואיני רוצה שתמות, דכיון דאי אפשר שלא תמות כמתכוין חשיב ליה, וכי אמרינן דבר שאין מתכוין מותר, כגון היכא דאפשר ליה בלא איסור, כגון גורר אדם מטה כשא ופפקל ונלבד שלא יתכוין לעשות חריץ, ואע"ג דאיכא לעיתא דילמא עביד חריץ, כיון דלא מתכוין להכי ואפשר לגריכה בלא חריץ, כי עביד נמי חריץ דהוי מלאכה גמורה לא מיתייב, אבל היכי דודאי עביד מודה (סוכה לג:) וכיון דמהדק לה לא אפשר ליה בלא איסור, כגון בתולות שם מכון). **נותנין לה ארבעה לילות.** משמע, ואפילו רואה אמרינן דם בתולים הוא (נדה סד:). **עד שתחיה המכה.** מכת בעילה, דכל זמן שהא רואה דם מתמת משמש דם בתולים הוא (שם יא:). **עד מוצאי שבת.** והיא ניסת בריבעי (שם סד:).

עין משפט נר מצוה

כא א טוש"ע א"ח סימן שכ סעיף יח:

כב ב ג מיי' פ"ה מהל' איסורי ביאה הל' יח טו סמג לאוין קיא (טוש"ע אה"ע סימן סג סעיף ג וטוש"ע י"ד סימן קנג סעיף ג):

תוספות רי"ד

האי מסוכרייתא דנזייתא אסור להדוקה ביומא טבא ואפילו ר"ש מודה בהא דאביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה ר"ש בפסיק רישי' ולא ימות. פי' המורה שתימת נקב גיגית שמוציאים ממנו השכר וסותמים אותו בבלאי בגדים אסור להדוקה משום סחיטה. ואינו נראה בלל שמה שמשימים בנקב שמוציא ממנו מים או יין בלאי בגדים אין בו משום סחיטה שאינו מוכנין לא ללבנם ולא לקבל ממנו משקה ולאיבוד אזיל א"כ אמאי ליתסר. ור' נתן בעל הערוך פי' משום ר"ח ז"ל מטלית שמשימים על הגיגית לסתום פי' (ומפרקת) [ומהדקה] המטלית שם וזהו פתרון יפה. דודאי באותו המטלית קפיד אם תשרה. ו) ומה שסותח ממנו אסור משום מלבן שדומה לסותח בגדים שרויים. וזה שאנו משימין בבריא של חביות מתיר ר' נתן בפירוש מפני שהולך לאיבוד:

ו) עי' בעיון ערך סבר ס' פיסקא שם לאסור משוס סחיטה דגיעא ליה שחוב היין בתוך הכל ע"ש ומשמע לאסור משוס מפקת וע"ע.

אם הלכה כר"ש. דמקלקל בחבורה חייב כיון דתימלי לומר הלכה כר' יהודה בדבר שאין מתכוין לאסור: **בנהרדעא.** מקומו של שמואל: **וסימניך.** שלא תטעה להחליף שמעתתא דדי רב לנהרדעא לדדי רב: **אלו מקילין לעצמן.** דדי רב שלריכים לעשות כדברי רבן אומרים שרבן התיר ונהרדעא העושים כשמואל רבן אומרים שמואל התיר: **ורב שרי.** בתמיה אלמא דבר שאין מתכוין מותר סבירא ליה: **מסוכריא דנזייתא.** סתימת נקב גיגית שמוציאין השכר דרך הנקב וסותמין אותו בבלאי בגדים: **אסור להדוקה.** משוס סחיטה: **מודה ר"ש בו'.** אבל כאן יש שבקיאים בהטייה כדלקמן [ע"כ]: **הלכה כרבי יהודה.** באין מתכוין: **בלא גברי.** בלא אמולאי אליבא דרב ואליבא דשמואל אלא רב ושמואל גופייהו: **לדך לישנא דאמרת דם מיפקד פקיד.** והאיסור משוס פתח הוא: **מקלקל הוא אלא הפתח.** ובמקלקל מודה רבי יהודה: **מקלקל בחבורה הוא.** ורב סבר לה כרבי יהודה אף במקלקל בחבורה לקולא דקא פטר בה רבי יהודה: **שלא הגיע זמנה לראות.** במסכת נדה [ה.] אמר אימתי הגיע זמנה לראות משיגיעו ימי הנעורים: **נותנין לה ארבעה לילות.** שכל דמיס שתראה בהן מחמת תשמיש מחזקינן להו בדם בתולים: **עד שתחיה המכה.** כל זמן שאינה משמשת בלא דם לא חיתה המכה: **הגיע זמנה לראות.** ולא ראתה: **לילה הראשון.** אפילו לבעילות הרבה: מאי

מאי

מאי מסוכרייתא דנזייתא אסור להדוקה כו'. פירש בקונטרס וכן ר"ח ובערוך[ט] בחד ליטנא וכן בסדר תגאים ואמוראים לאסור משוס סחיטה וקשה לר"ת דהא סחיטה משוס ליבון ולא שייכא בשאר מקשקי דכל דבר המלכלך את בולעו כגון יין ושכר ושמן לא שייך ליבון בסחיטתו אלא דוקא במים ורמיה לדבר מדלא גזרינן בהו שמא יסחוט כמו גבי מים כדאמרינן בחלא קשרים (שבת דף קיג:) היה מהלך בשבת ופגע בחמת המים כו' היכי ליעביד לינחות במיא אתי לידי סחיטה ותניא נמי בפרק חבית (שם דף קמז: ושם) ומסתפג בחלוטית ולא יביאה בידו ומפרש בגמ' דאתי לידי סחיטה ובפ"ב דביצה (דף יח. ושם) אומר דלכ"ע אין מטבילין את הכלים ומפרש בגמרא גזירה משוס סחיטה ואילו בפרק תולין (שבת דף קלט:) תנן מסננין את היין בסודרין אלמא לגבי יין לא גזרינן משוס סחיטה וברש המביא (ביצה דף ג.) נמי קאמר ליפרוס סודרא עליה ולא קאמר אתי לידי סחיטה והיינו משוס דלא שייך ליבון אלא גבי מים והא דאמרינן בפרק מפנין (שבת דף קכח:) אם היתה לריכה שמן חבירתה מביאה לה בשערה ופריך והא אתי לידי סחיטה ומשני אין סחיטה בשער משמע דשייך סחיטה בשמן וכן בפ' נוטל (שם דף קמג.) ספוג אם יש לו בית אחיזה מקנחין בו ואם לאו אין מקנחין בו משוס דאתי לידי סחיטת שמן הנבלע בו ההיא סחיטה אור"ת דהויא משוס מפרק ואסורה כמו סחיטת זיתים וענבים והכא אומר ר"ת דליכא למימר דאסור משוס מפרק כיון שהנקחת הולך לאיבוד [1] אע"ג דהוי פסיק רישיה וכן פירש בערוך דכל פסיק רישיה דלא ניחא ליה שרי ועיקר דאייתו מפרק כל התדיר (זבחים דף לא: ושם) אליבא דר"ש מזלפין יין על גבי האישים אע"ג דפסיק רישיה הוא דודאי מכבה הוא כיון דלא ניחא ליה בהאי כיבוי שרי ועוד מייתי דאיה מלולב הגזול (סוכה דף לג: ושם) דקאמר ר"א בר"ש ממעטים ענבים בי"ט פי' ענבי הדס ופריך והא מתקן מנא ומוקים לה במתכוון לאכילה סבר לה כאבוה ופריך והא מודה ר"ש בפסיק רישיה כו' ומשני לא לריכא דאית ליה הושענא אחריתי אלמא כיון דלא ניחא ליה ולא חיישינן בהאי תיקון שרי אע"ג דפסיק רישיה הוא ונראה לר"י דלא קשה מידי דאיכא למימר דאסור לסחוט בשאר משקה משוס ליבון כמו במים ומ"מ לא חיישינן בהו שמא יסחוט כיון שהטעם והריח נשארים בבגדים ומעט היה נהנה בסחיטתו ומצינן למימר נמי דאסור משוס מפרק ואף ע"ג דהוי פסיק רישיה דלא ניחא ליה אסור לכתחילה לר"ש כמו במלאכה שאינה לריכה לגופה ורלויות הערוך אינן רלויות דההיא דמתיר ר"ש לזלף יין על גבי האישים איכא למימר דמלוה שאני וכן ההיא דאית ליה הושענא אחריתי איכא למימר דשרי משוס מלוה א"נ הכי פי' והא פסיק רישיה הוא דאית ליה הושענא אחריתי והואיל וכן שרי לר"ש דשמא לא יצטרך לה ונמצא שלא תיקן כלי והלכך לאו פסיק רישיה הוא אבל לר"י אסור דשמא יצטרך לה ואגלאי מילתא דכלי עבד ועל פי' הערוך קשה דתנן בפרק שמונה שרלים (שבת דף קז.) המפיס מורסא בשבת אם לעשות לה פה חייב ואם להוליא ממנה ליחה פטור ודוקא משוס לערא פטור ומותר אבל אי לאו משוס לערא היה אסור אע"ג דלא ניחא ליה בפה כלל דאי ניחא ליה מן הפה כי לא מתכוין נמי חייב וכן מחט של יד ליטול בה את הקוץ דשרי משוס לערא אבל אי לאו הכי אסור אע"ג דלא ניחא ליה כלל אבל קצת קשה אי פסיק רישיה דלא ניחא ליה אסור אמאי קאמר רב בפרק חבית (שם קמה.) כבשים שסחטן לגופן פטור ומותר הואיל וא"ל למיס היולאין והשתא אע"ג דא"ל היה להיות אסור ואור"י דמצינן למימר דדוקא כבשים שרי דהוי הנסחט מהם כמו אוכלא דאיפרת ואין שם משקה עליו כדאמרינן לאפי' למימיהם פטור אבל אסור ועוד י"ל דכל דבר שאדם עושה במזיד לא שייך למימר שמא יסחוט דסברא הוא כיון דלדעת כן הוא עושה ולהכי גבי מסננין את היין לא חיישינן שמא יסחוט ואתיא שפיר האי דנדה מערמת וטובלת בבגדיה (ביצה דף יח.) וכן בפ"ח דיומא (דף עז:) ההולך להקביל פני רבו עובר עד לוארו במים ולא גזרינן שמא יסחוט לפי שלדעת כן הוא עושה [2] ועוד איכא למימר התם דמלוה שאני ובערוך פירש לשון אחר מסוכרייא דנזייתא סתימת גיגית של שכר אסור להדוקה דשמא תבטל הסתימה אבל הגיגית ויעשה כלי בשבת ואין נראה לר"י דהיכי דמי דאם בדעתו לבטל אם בשעת הנחה מאי פסיק רישיה שייך כאן מיד הוא עושה כלי דמתכוין לעשותו ואם אין בדעתו לבטלה אם א"כ לא הוי פסיק רישיה שיעשנה כלי וי"ל בדוחק שהוא מתכוין לבטלה ואינו מתכוין לעשות כלי ושייך ביה פסיק רישיה הואיל ואינו מתכוין לגמרי לעשות כליה [3]: **לעולם** רב בר"י ס"ל כו'. לשמואל נמי איכא לשנויי לעולם כר"ש ס"ל להך לישנא דאמר דם מיפקד פקיד לפתח הוא לריך ולהך לישנא דאמר חבורי מחבר לדם הוא לריך: [4] **מאי** לאו דאי לא בעיל מצי בעיל. דלמאי נקט עד מולאי שבת אי לאו דאתא לאשמועינן דמלי בעיל בשבת אע"ג דמשיר בתולים דליכא למימר דנקט עד מול"ש לאשמועי' דבעינן לרופין דהא לא בעינן שיהו לרופין כדתניא בפרק בתרא דנדה (דף סד: ושם) מעשה ונתן לה ד' לילות מתוך י"ב חדש והכי פי' נותנין לה ד' לילות עד מול"ש שיבעול בכל לילה וישיר מקלת בתולים עד מול"ש ואשמועינן דשרי להשיר בתולים בשבת ומשני לא לבר משבת ומולאי שבת נקט לאשמועינן דבעינן לרופים והוה מלי למיפרך מברייתא דפרק בתרא דנדה דמוכח דאפי' מפוחרין אלא דפריך ליה מגופה דברייתא והא עד מולאי שבת ארבעה לילות קתני ות"ת מעיקרא דמשני לבר משבת מה עלה בדעתו והא קתני בהדיא ד' לילות וי"ל דהוה ס"ד דהכי פירושו נותנין לה עד מולאי שבת לבר משבת שהן בין הכל ד' לילות ואיהו פריך דמשמע דבעיל ד' לילות ומשני כשבעל וקמ"ל כמו שמפרש בתר הכי אע"ג דהוי פירלה דחוקה דהא אי חזיא תלינן בדם בתולין אפ"ה שרי:

מאי